

**BELEDİYE YÖNETİCİLERİNİN KATILIMCI BÜTÇELEME HAKKINDAKİ ALGILARINA
YÖNELİK NİCEL BİR ARAŞTIRMA: BANDIRMA VE ÇANAKKALE BELEDİYELERİ
ÖRNEĐİ ***

Erkan DAĞLI • iD

Doç. Dr. Musa GÖK • iD

ÖZET

Katılımcı demokrasi, kamusal hizmetlerin arzında ve kamuda karar verme süreçlerinde vatandaşların da katılımını esas alan bir anlayıştır. Katılımcı demokrasinin bütçe hakkı bağlamında uygulanabilmesi katılımcı bütçeleme sisteminin etkin bir şekilde uygulanmasına bağlıdır. Katılımcı bütçeleme özünde yurttaşlarla onların temsilcilerinin demokratik işbirliğini zorunlu kılmaktadır. İyi yönetim ilkeleri gereği demokratik katılımın sağlanmasında temel sorumluluk ister seçilmiş isterse atanmış olsun yöneticilere düşmektedir. Bu bakımdan yapılan araştırmanın amacı, yerel düzeyde katılımcı bütçeleme anlayışının uygulanmasında yöneticilerin tutum ve davranışlarının ne derece önemli olduğuna dikkat çekmektir. Çalışmada Bandırma ve Çanakkale belediyelerindeki yöneticilerin katılımcı bütçelemeye ilişkin tutum ve algıları belirlenmiştir. Araştırma verileri anket tekniği ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış anket formu iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde araştırma modelini test etmek üzere hazırlanan ifadeler, ikinci bölümde ise araştırmadaki bağımlı ve bağımsız değişkenlerin sosyo-demografik özelliklerini incelemeye yönelik sorular yer almaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerle; katılımcı bütçelemeye ilişkin hem kuramsal bir model oluşturulmuş hem de uygulamadaki sorunlara yönelik tüm belediyeler için geçerli olabilecek çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Ayrıca, katılımcı bütçelemenin uygulanabilirliğinin yöneticilerin tutum ve davranışlarına göre değişiklik göstereceği araştırmanın en önemli çıktısıdır.

Anahtar kelimeler: Katılımcı Bütçeleme, Katılımcı Demokrasi, Yerel Yönetimler, Çanakkale Belediyesi, Bandırma Belediyesi

Jel Kodları: H61, H72, P35

* Bu çalışma Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Erkan DAĞLI tarafından Doç. Dr. Musa Gök danışmanlığında hazırlanan "Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcı Bütçeleme: Bandırma ve Çanakkale Belediyelerindeki Yöneticilerin Algısı" isimli Yüksek Lisans Tezinden türetilmiştir

* Mersin Üniversitesi, S.B.E., Maliye A.B.D., Mersin /Türkiye, E-mail: erkan_dagli@hotmail.com

* İzmir Demokrasi Üniversitesi, İ.İ.B.F., Maliye Bölümü, İzmir/ Türkiye, E-mail: musa.gok@idu.edu.tr

Makale Geçmişi/Article History

Başvuru Tarihi / Date of Application : 22 Ekim / October 2021

Düzeltilme Tarihi / Revision Date : 17 Kasım / November 2021

Kabul Tarihi / Acceptance Date : 10 Aralık / December 2021

A QUANTITATIVE RESEARCH ON THE PERCEPTIONS OF MUNICIPAL ADMINISTRATORS ABOUT PARTICIPATORY BUDGETING: THE CASE OF BANDIRMA AND ÇANAKKALE MUNICIPALITIES

ABSTRACT

Participatory democracy is an approach based on the participation of citizens in the supply of public services and in decision-making processes in the public sector. The implementation of the participatory democracy in accordance with the budget right principle is dependent on the effective implementation of the participatory budgeting system. Participatory budgeting essentially requires democratic cooperation of citizens and their representatives. In this respect, the attitudes and behaviors of managers in the participatory budget approach at the local level become important. Therefore, the main purpose of the study is to emphasize the importance of managers' attitudes and behaviors in implementing participatory budgeting at local level. In the study, the attitudes and perceptions of the administrators of Bandırma and Çanakkale municipalities on the participatory budget were researched. Survey data were gathered by questionnaire technique. The semi-structured questionnaire consists of two parts: In the first part, the statements prepared to test the research model and in the second part questions about the socio-demographic characteristics of the dependent and independent variables in the study were included. As a result of the research, both a theoretical model of participatory budgeting will be tried to be achieved and a solution proposal which can be applied to all municipalities for the problems in implementation will be presented. The most important result of the research is that the applicability of participatory budgeting will vary according to the attitudes and behaviors of the managers.

Keywords: *Participatory Budgeting, Participatory Democracy, Local Governments, Bandırma Municipality, Çanakkale Municipality*

Jel Codes: *H61, H72, P35*

1. GİRİŞ

Demokrasi ve demokratik olmak asırlardan beri devletlerin en çok üzerinde durduğu konulardan biri olmuştur. Aslında demokrasi bir ideali ve olması gerekeni ifade etmektedir. Gelişmiş ülkelerde kabul gören temel yaklaşım, demokrasinin vatandaşların yönetime katılımına imkân veren en iyi yönetim biçimi olduğu düşüncesidir. Bu doğrultuda halk ile devlet arasındaki etkileşim ve gelişimin sonucunda ortaya çıkan katılımcılık kavramı ise yerel yönetimlerin halka en yakın birimler olması sebebiyle en çok yerel yönetim birimlerini etkilemiştir. Öte yandan yerel yönetimler halka en yakın kamu hizmetlerinin sunulduğu bir yönetim yapısına sahiptir. Tam da bu nokta önemli bir yere sahip olan katılımcı bütçeleme, kamu hizmetlerinin sunumunda meydana gelen kamu harcamalarının önceliklendirilmesi bakımından oldukça önemli bir role sahiptir.

Kaynakların nasıl dağılacığı konusunda daha önce denenmiş iyi bir yönetim uygulaması olarak kabul edilen katılımcı bütçeleme süreci, tek başına etkin ve demokratik bir yönetim için bir çözüm olmayacağı açıktır. Ancak, katılımcı bütçelemenin yerel düzeyde hem Sivil Toplum Kuruluşları (STK) hem de yönetim tarafından gerçekten sahiplenilerek uygulanması durumunda iyi yönetişimin yaşama geçirilmesi bakımından büyük katkısı olacağı açıktır (TEPAV, 2007: 21).

Bu çalışmada öncelikle hem literatür taraması hem de ampirik çalışma yapılmıştır. Öncelikle demokrasi anlayışında halkın karar verme sürecine katılımının mali boyutunu oluşturan katılımcı bütçeleme kavramı, kavramsal ve kuramsal açıdan incelenmiştir. Daha sonraki bölümde, çalışmanın yöntemi açıklanarak, belediye yöneticilerinin katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılarının ölçülmesi bağlamında Çanakkale Belediyesi ile Bandırma Belediyesinde seçilmiş ve atanmış yöneticilere yönelik yapılan anket uygulamasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araç ve teknikleri, veri toplama süreci ve verilerin analizi konuları açıklanmıştır. Aynı bölümde yukarıda belirtilen aşamalar çerçevesinde elde edilen verilere ve bilgilere dayanılarak bulgular ve yorumlar yapılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise bulgulara dayanılarak elde edilen sonuçlar değerlendirilmiş, hem uygulamacılar hem de araştırmacılar için öneriler bulunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde katılımcı bütçeleme tanımlanarak, katılımcı bütçelemenin doğuşu, gelişimi ve uygulamaları hakkında genel bilgilere yer verilmektedir.

2.1. Katılımcı Bütçeleme

Katılımcı demokrasi, halkın kamu yönetiminde söz sahibi olmasını ve siyasi karar alma sürecinde farklı uygulama yolları ile (doğrudan veya temsili) katılımı esas almaktadır. Halkın karar alma sürecinde katılımının mali boyutunu ise katılımcı bütçeleme uygulaması oluşturmaktadır.

Günümüzde devlet bütçesi hazırlanması, sonuçları ve etkilediği kesim bakımından önemli bir belgedir. Ancak en başarılı demokrasilerde ve istikrarlı ekonomilerde bile, bütçe sürecine halkın katılımı düşüktür. Gelişmişlik ve sosyal refah açısından bakıldığında, bütçe sürecine katılımın az olması gelişmiş toplumlarda karşılaşılan en büyük sorunlardan biri olarak kabul edilmektedir. Yani katılımın düşüklüğü olumsuzluğu ifade etmektedir (Kahn, 1993: 842; aktaran: Dülger, 2013: 204). Bu kapsamda yerel halkın ihtiyaçlarının belirlenmesinde yerel demokrasinin bir gereği olarak kararlara katılımı ve ortaya çıkan maliyetleri kabul etmesi veya etmemesi o bölgedeki yerel demokrasinin etkili olduğu sonucunu doğurmaktadır. Bu anlayış içinde, demokrasinin varlığının göstergesi olarak, o bölgedeki halkın hizmet- ihtiyaç-maliyet ilişkisinin gerçekleştirilmesinde katılımcılık durumu son derece önemlidir (Çetinkaya ve Korlu, 2012: 96). Katılımcılığın sağlanması ile hem kaynakların etkin kullanımı hem de yerel halkın yerel hizmetlerden memnuniyeti sağlanmış olacaktır.

Yerel halkın yerel hizmet harcamalarına katılımını ifade eden kavram katılımcı bütçelemeyle ifade edilmektedir. Son zamanlarda katılımcı bütçeleme anlayışının önem kazanması ile belediye bütçelerinin etkin hazırlanması konusunda stratejik planlama ve performans programı çalışmalarının katılımcı anlayışla hazırlanmasının da önemi artmıştır. Katılımcı bütçe anlayışı özellikle halkın isteklerini saptayıp, bu istekler doğrultusunda idarenin yapmak istedikleri ile örtüşürerek uyum sağlanması esasına dayanmaktadır. Bu durumda idare özellikle en küçük mahalli birim olan mahalle halkına, yani yerel halka taleplerini sorarak beldenin hizmet haritasını çıkartarak (Dülger ve Moğol, 2008: 225) harcamalarını nasıl yapacağını belirleyip etkin bir stratejik plan, performans programı ve bütçe hazırlayacaktır.

Bütçe sürecine katılım, vatandaşların doğrudan kendilerini etkileyen bütçe yapılarına dâhil oldukları ve bu süreç üzerinde etkili oldukları anlamına gelmektedir. Bütçenin en temel işlevi, kıt kamusal kaynakların belirli bir dönemde hangi harcamalara ve hizmetlere tahsis edileceği, bu harcama ve hizmet kalemlerinin nereye önceliklendirileceği, bu önceliklere ne kadar harcama yapılacağı ve bu bütçeleme toplumsal refah için nasıl sonuçlar doğuracağını tespitidir. Katılımcı bütçeleme ise bu tanımlamayla ilintili olarak kent halkının bu kararların alınmasında söz hakkına sahip olması anlamına gelmektedir. Aynı zamanda yöneticiler katılımcı bütçeleme sayesinde, bütçenin planlamasını, koordinasyonunu ve denetimini daha etkin ve etkili şekilde yapabilmeleri için yönetim ile halk arasında fikirlerin ve bilginin alışverişini imkân sağlar (Ergen, 2012: 322-323).

Katılımcı bütçeleme, Magna Carta'dan başlayarak günümüze kadar çeşitli değişimler gösteren bütçe hakkının kullanılması açısından önemli bir aşamadır. Merkezi yönetimlerde temsili demokrasinin gereği olarak bütçeleme sürecinde bütçe hakkı parlamento tarafından kullanılmaktadır. Özellikle yerel yönetimlerde uygulama alanının daha yaygın olarak görüldüğü katılımcı bütçeleme, son zamanlarda değişen dünya düzeni ile her geçen gün yaygınlaşmaya başlamış ve Türkiye'de de oldukça fazla tartışılmakta olan bir uygulama biçimi olmuştur.

Wampler katılımcı bütçelemeyi (2000), vatandaşların kaynakların nasıl ve nereye kullanılacağı hususunda doğrudan rol almasını sağlayan ve vatandaşların, hükümetlerin ve sivil toplum kuruluşları ile birlikte yürütülen bir çeşit program şeklinde tanımlamıştır.

Katılımcı bütçeleme uygulamasının hızlı bir biçimde yaygınlaşması katılımcı demokrasiyi ve yönetişimi destekleyen yapısından dolayı ilgi çeken bir hale gelmiştir (Bilge, 2010: 52). Katılımcı bütçeleme, harcama öncelikleri belirlenirken çoğunlukla yerel yönetimlerde halkın katılımı ve tercihleri doğrultusunda harcamaların şekillendirildiği ve bu doğrultuda bütçelendiği bir süreci tarif etmektedir. Mevcut deneyimler bu uygulamanın en önemli yararının, etkili vatandaş katılımını esas alan bir demokrasi pratiği aracılığıyla toplumun öncelik verdiği konuları düzenleyerek sosyal adaletin teşvik edilmesi olduğunu göstermektedir (TEPAV, 2007: 2). Katılımcı bütçeleme yerel yönetimler için daha etkin bir kullanıma sahip olmasının nedeni, yerel yönetim bütçelerinin daha çok hizmete yönelik

bir bütçe sürecini ifade etmesi ve bu sürece katılımın daha kolay gerçekleşebilmesidir (Ergen, 2012: 324).

En yalın anlamıyla bütçe, kaynakların nerelere nasıl dağılacakını düzenleyen bir kaynak tahsis mekanizmasıdır. Bu kapsamda kaynakların nasıl dağılacakına (katılımcı veya değil) karar verebilecek bir kaynağın yokluğu katılımcı bütçe sürecini gerçeklikten uzak bir uygulama olarak kalmasını sebep olacaktır. Katılımcı bütçeleme demokrasiye olan inancı güçlendirmesinin yanında, kaynaklarının kullanımında etkinliği artırmada da önemli bir role sahiptir. Yerel yönetimler çoğu zaman kaynaklarını personel giderlerine, borç ödemelerine ve devam etmekte olan yatırımlara harcamaktadır. Hatta zorunlu harcamalar olarak tanımladığımız bu giderleri karşılamakta bir hayli zorlanmakta ve yeni yatırımlar için ya kaynak hiç bulunamamakta ya da borçlanma gibi farklı yollarla çözüm bulma arayışına girilmektedir (TEPAV, 2007: 3; Sakınç ve Bursalıoğlu, 2014: 2). Bu kapsamda belediyelerin katılımcı bütçelemenin uygulanabilirliğini imkânsız hale getirmemesi ve belirtilen zorunlu giderleri karşılayabilmesi için katılımcı bütçelemeye ayırdığı pay gerçeklikten yoksun olmamalıdır.

Katılımcı bütçeleme; hesap verebilirliği, katılımı, yerel düzeyde yönetimi ve idarede mali şeffaflığı temin etmek için uygulamaya konulmuş bir yönetim anlayışıdır. Bu anlayış, vatandaşın doğrudan bütçenin hazırlanmasına katılımını ve kamu harcamalarını doğrudan izlemelerini imkân sağlayan bir sistem veya uygulamayı ifade etmektedir (Özen ve Yontar, 2009: 283). Öte yandan Bazı Avrupa ülkelerinde katılımcı bütçeleme yerine, “vatandaş katılımı” olarak daha geniş ve açık uçlu bir kavramın da kullanıldığı görülmektedir (Yılmaz, vd., 2012: 152).

Son yıllarda birçok ülkede çeşitli biçimlerde uygulan katılımcı bütçeleme, özellikle yerel yönetimlerde temsili demokrasi anlayışının yerine, halkın yaşamını sürdürdüğü yerlerde yönetime doğrudan katılımı destekleyen ve kendini ilgilendiren kararlarda doğrudan katılım göstererek söz sahibi olmasına imkân tanıyan bir anlayış ile uygulanmaya başlanmıştır.

2.2. Katılımcı Bütçelemenin Doğuşu, Gelişimi ve Uygulaması

Katılımcı bütçeleme çalışmaları ilk olarak daha saydam bir yönetim anlayışı için, Brezilya'nın Porto Alegre kentinde İşçi Partisi'nin seçimleri kazanmasının ardından başlamıştır (Wampler, 2000: 23). Brezilya'nın Porto Alegre kentinde 1989 yılında temelleri atılan süreç, bugün farklı şekillerde uygulama biçimleri ile bir yerel demokrasi modeli olarak, Fransa'dan İngiltere'ye, Arjantin'den Kanada'ya dünyada yüzlerce şehirde uygulanmaktadır. Türkiye'de ise 2007 yılında Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi kapsamında pilot olarak belirlenen bazı yerel yönetimlerde bu bütçeleme tekniği ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır (TEPAV, 2007: 2).

1970'lerden sonra ilk olarak Brezilya'da askeri dikta yönetiminin baskısını azaltmak amacıyla, katılımcı süreç başlamıştır (Souza, 2001: 54). Ancak bu süreçte başarı sağlanamamıştır. 1985 yılında katılımcı bütçelemenin ortaya çıkışını Brezilya'da demokrasinin ülkede yeniden oluşturulmasının ardından, mevcut demokrasi düzeninin daha çok güçlendirilmesine yönelik çabaların bir parçası ve

kamuda sık sık karşılaşılan kayırmacılığın ve yolsuzluğun engellenmesi katılımcı bütçelemeye yönelik çalışmaların başlangıcı olarak nitelendirilmiştir (Özen ve Yontar, 2009: 283).

Portekizce söyleniş şekliyle “Orçamento Participativo” olarak literatüre giren katılımcı bütçeleme, 1980’lerin sonunda Brezilya’nın 26 eyaletinden biri olan Rio Grande do Sul’un başkenti ve 1 milyonun üstünde nüfusu olan Porto Alegre yerleşim biriminde ilk uygulama alanı bulmuş, ardından 1990 yılından itibaren Uruguay’ın başkenti Montevideo kenti katılımcı bütçeleme uygulamaya başlamıştır. Bu uygulamanın başlangıç noktalarından biri Montevideo kentinde halkın belediye kaynaklarının kendi tercihleri ve katılımı doğrultusunda hazırlanıp uygulanması için yapılan 5 yıllık uygulama planına dâhil edilmesi olarak kabul edilmektedir (UN-HABITAT, 2004: 20).

1990 yılında artık Brezilya’nın Porto Allegre kentindeki uygulama, “katılımcı bütçeleme” olarak belirtilmiş ve bundan sonraki uygulamalar da bu isimle anılmaya başlanmıştır. Katılımcı bütçelemeye yönelik çalışmalar 1990 yılların başlarında Brezilya’daki çeşitli kentlerde hız kazanmıştır. Bu örnek teşkil eden uygulamadan sonra farklı ülkeler de, bu uygulamaya geçmişlerdir. İstanbul’da düzenlenen Birleşmiş Milletler Habitat II toplantısında Porto Alegre’de uygulanan bu uygulama en iyi 42 yerel yönetim çalışmasından biri olarak gösterilmiş ve 1996 yılından itibaren Latin Amerika’da ve birçok yerel yönetimlerde de yayılmaya başlamıştır (Goldfrank, 2006: 56).

Brezilya’nın Porto Alegre kentinde örgütlenme ve katılım geleneğinin tarihsel temellerinin atılmasında; köleciliğin oldukça yaygın olması, polis güçlerinin yerel düzeyde olması, büyük toprak ve mülk sahiplerinin yerine kısmen küçük mülkiyetin ve eşitlikçi bir sosyal yapının var olması, güçlü sol gelenek ve nüfusun büyük ölçüde göçmenlerden oluşması diktatörlüğe karşı toplumsal birlikteliğin sağlanmasının etkili olduğu ifade edilmektedir (Leonardo, 2002; aktaran: Yılmaz, vd., 2012: 148).

Cabannes, katılımcı bütçelemeye ilgili tarihsel süreci ve katılımcı bütçelemenin gelişimini üç temel aşamada ele almaktadır (2004: 29):

1. Basamak: Bu basamak 1989-1997 yılları arasında geçen 8 yıllık süreçtir. Bu yıllar özellikle Brezilya’da Porto Alegre da başlayan, yine Brezilya’nın Santo Andre ve daha önce bahsettiğimiz Uruguay’ın Montevideo kentlerindeki belediyelerin uygulamaları başlangıç aşamasını oluşturmaktadır.
2. Basamak: 1997-2000 yılları arasındaki üç yılı kapsayan Brezilya’nın birçok kentinde uygulanmaya başlanan süreci ifade etmektedir. Bu basamakta Brezilya’da 130’un üzerinde şehirde katılımcı bütçeleme sürecine geçilmiş ve katılımcı bütçeleme uygulanmaya başlanmıştır.
3. Basamak: 2000-2004 yılları arasındaki süreci kapsamaktadır. Özellikle son yıllarda katılımcı bütçelemenin birçok Avrupa şehrinde ve Latin Amerika ülkelerinde

uygulanması oluşturmaktadır. Çünkü katılımcı bütçe Brezilya'nın da dışına taşarak farklı ülkelerde uygulama alanı bularak genişleme sürecine girmiştir.

Katılımcı bütçeleme uygulamalarında farklı katılım yollarının olduğu ortaya çıkmaktadır. Örneğin, doğrudan demokrasiye göre her vatandaş doğrudan oy hakkının bulunduğu ana toplantılara ardından semt toplantılarına ve bölge toplantılarına katılarak ve süreci doğrudan kontrol edebilmektedirler. Diğer katılım yolu ise dolaylı yolla sağlanmakta ve seçilmiş kişiler (temsilciler) toplantılara katılmaktadırlar. Bu duruma toplum temelli temsili demokrasi denilmektedir. Bu iki görüş çerçevesinde farklı katılımcı bütçeleme teknikleri uygulanmaktadır (Cabannes, 2004: 28).

Katılımcı bütçeleme sürecinde kullanılan temel teknik önceliklendirme (TEPAV, 2007: 4). Katılımcı bütçeleme ile halk nerelere harcama yapılacağını önceliklendirirken tartışmalı, incelemeli, izlemeli ve bu hususlardaki tercihlerini ve görüşlerini bildirmelidir (Communities, 2008: 8).

Demirkaya (2010), katılımcı bütçeleme uygulaması aşamasında, vatandaşları; yeni hizmetlerin sunulması, kente sahip çıkma, kaynakların etkin kullanılmasında yöneticilere hesap sorma ve sorumluluk alma gibi konularda halkı bilinçlendirdiğini öne sürmektedir. Bundan dolayı vatandaşların, katılımcı bütçeleme süreçlerine; ilk plan aşamasından başlayarak, bütçe teklifinin yerel meclise verilmesi, bütçenin onaylanması, bütçenin denetlenmesi, hizmet dönüşümünün izlenmesi ve hizmet üretim sürecinin takip edilmesi aşamalarında görev üstlenmeleri sağlanmalıdır. Bu süreçte katılımcılıktan anlaşılması gereken, herkesin kendi dünyasını kurup diğer kişi ve kurumlardan kopması değil, kişi ve kurumların birbirleriyle etkileşim içinde olmasıdır (Ergen, 2012: 332). Öte yandan, katılımcı bütçeleme, yerel yönetimlerden yerel halka para aktarımını değil, vatandaşlar ile yerel yönetim birimlerinin bir araya gelerek kıt kaynakların nasıl daha etkin ve etkili kullanılacağı konusunda birlikte karar almasını ifade eder (Smith, 2005: 53).

Teorik açıdan hem yerel düzeyde hem de ulusal düzeyde uygulanması mümkün olan katılımcı bütçeleme, pratikte muhtemel en iyi sonucu yerel yönetimler de görmektedir. Dünyada katılımcı bütçeleme belediye pratikleri bakıldığında en uygun uygulama alanı olarak yerel yönetimler görmektedir. Çünkü belediyeler halk katılımının daha kolay ve etkili olabileceği halka en yakın hizmet ve yönetim birimleri olarak değerlendirilmektedirler (Yalçın, 2015: 318).

Katılımcı bütçeleme uygulaması aşamasında bir araç olarak kullanılabilecek olan elektronik devlet uygulamaları ve geliştirilen yöntemleri uygulayan devletlerin/yerel yönetimlerin her geçen gün daha iyi bir yönetim mekanizmasına sahip olacakları ve rakiplerini geçecekleri, bilgi çağına rakiplerinden daha önde girecekleri tartışmasız bir gerçektir (Türkiye Belediyeler Birliği, 2013: 62).

Günümüz toplumlarında, demokratik bir şekilde toplumu yönetmek en çok üzerinde durulan konular arasındadır. Zorunlu bir birliktelik olarak tanımlayabileceğimiz demokrasi-kapitalizm birlikteliği temsil sistemiyle bütünleşince birçok sorunu da içerisinde barındırdığı görülmektedir (Sabuktay, 2009: 85). Temsili demokrasi, hem halkın egemen olduğu hem de yöneten değil de yönetilen

olması çelişmesini ortaya koymaktadır (Ağaoğulları, 1986: 41). Aslında tam da bu noktada, katılımcı bütçeleme anlayışıyla demokrasi açığı en azından mali alanda kapatılmaya çalışılmaktadır.

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın evreni, demografik bilgiler, veri toplama süreci, kullanılan ölçek, geçerlilik ve güvenilirlik testleri ve uygulanan diğer testler sonucunda elde edilen bulgu ve sonuçlar açıklanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Evreni, Demografik Bilgiler ve Veri Toplama Süreci

Çalışmaya ait anket soruları araştırmacı tarafından oluşturulmuş olup, sorular akademisyenlerle, bu konu hakkında uzman kişilerle ve belediyelerde görevli yöneticilerle birlikte istişare edilerek hazırlanmıştır. Araştırmanın evrenini Marmara Belediyeler Birliği'ne üye olan Bandırma Belediyesi ve Çanakkale Belediyesi olmak üzere toplam iki belediye oluşturmaktadır. Araştırma kapsamındaki iki belediyenin coğrafi konumları, nüfus sayıları, belediye meclis üyesi sayıları, belediye başkanlarının seçilmiş olduğu siyasi partilerdeki benzerliklerden dolayı bu iki belediye seçilmiştir. Öte yandan Çanakkale Belediyesi'nde 2007 yılından beri katılımcı bütçelemeye yönelik çalışmaların var olması ve Bandırma Belediyesi'nde ise böyle bir uygulamanın olmaması iki belediyenin kıyaslamak üzere seçilmesinde büyük etken olmuştur. Bu kapsamda yapılan araştırmanın hem Marmara Bölgesindeki belediyelere hem de belediye başkanlarının seçilmiş olduğu siyasi partilere örnek olması bakımından katkı sunacağı düşünülmektedir. Hazırlanmış anket sorularının son hali ve diğer izin evrakları yapılan resmi yazışmalarla Bandırma Belediyesi ve Çanakkale Belediyesi'ne gönderilmiştir. Bandırma Belediyesi ve Çanakkale Belediyesi'nden alınan izin neticesinde, araştırmacı ile Bandırma Belediyesi ve Çanakkale Belediyesi arasında imzalan protokol sonucunda araştırma için veri toplama süreci başlamıştır. Yaklaşık olarak 5 ay içerisinde araştırmanın uygulanması tamamlanmıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin demografik özellikleri incelendiğinde, cinsiyet açısından yöneticilerin çoğunluğu erkek olduğu görülmektedir (%78.3). Yaş açısından yöneticilerin çoğunluğu 46-60 yaş arasındadır (%47.8). Eğitim düzeyi açısından yöneticilerin çoğunluğu lisans mezuniyet derecesine (%63) sahip olup, katılımcıların %62'lik oranı seçimle göreve gelmiştir. Ayrıca toplam katılımcıların %47'si Bandırma Belediyesi'nde %53'ü Çanakkale Belediyesi'nde görev almaktadır. Diğer alt kategorilere ait bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

ÖZELLİKLER			ÖZELLİKLER		
Cinsiyet	Sayı	%	Yaş	Sayı	%
Erkek	72	78.3	18-31 yaş	5	5.4
Kadın	20	21.7	32-45 yaş	34	37
Eğitim Düzeyi	Sayı	%	46 ve 60 yaş	9	9.8
İlköğretim	3	3.3	61 ve üzeri yaş	44	47.8
Lise	10	10.9	Araştırma Yeri	Sayı	%
Önlisans	12	13	Bandırma Belediyesi*	43	47
Lisans	58	63	Çanakkale Belediyesi**	49	53
Lisansüstü	9	9.8	Göreve Gelme Şekli	Sayı	%
			Seçilmiş	57	62
			Atanmış	35	38
Toplam	92	100	Toplam	92	100

* 26 Meclis Üyesi ve 1 Belediye Başkanı, 14 Daire Müdürü ve 2 Belediye Başkan Yardımcısı

** 29 Meclis Üyesi ve 1 Belediye Başkanı, 17 Daire Müdürü ve 2 Belediye Başkan Yardımcısı

3.2. Ölçek

Çalışma kapsamında yöneticilerin katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılarını ölçmek için araştırmacı tarafından geliştirilen 23 ifadeli “Belediye Yöneticileri İçin Katılımcı Bütçeleme Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek tek boyutludur. Araştırmada ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları araştırmacı tarafından yapılmıştır. Ölçek 5’li Likert tipi ifadelerden oluşmaktadır (1= Hiç Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Tamamen Katılıyorum).

3.3. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmada kullanılan ölçeklerin yapı geçerliliği için değişkenler IBM SPSS 21.0 programında açıklayıcı faktör analizi (Exploratory Factor Analysis) ile test edilmiştir. Ölçek ifadeleri planlandığı gibi tek faktörde toplanmıştır. Ancak 10 ifade faktör yüklerinin 0.40’ın altında olması nedeniyle analiz dışı bırakılmıştır. Bu nedenle başlangıçta 33 madde olan ölçek 10 maddenin çıkartılmasıyla 23 madde olarak kalmıştır. En düşük faktör yükü: 0.44, en yüksek faktör yükü 0.77’dir. Bu sonuçlar faktör yüklerinin kesim noktalarının yeni geliştirilen anketler için olan düzeyinin yani 0.40’ın üzerindedir. (Hair vd., 2010; Nunnally ve Bernstein, 1994). Tüm maddelerin toplam varyansı açıklama yüzdesi %38.20’dir. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği test sonucu 78 ($x^2 = 1078.63$; $df = 253$) 0.86’dir. Bu oran örneklem yeterliliğinin kesim noktalarının yeni geliştirilen anketler için olan düzeyinin yani 0.70’in üzerindedir (Hair vd., 2010; Nunnally ve Bernstein, 1994). Bartlett’in küresellik test sonucu =0.000’dir. Bu sonuç test sonucunun anlamlı olduğunu göstermektedir ($p < 0.001$).

23 ifadeli ve tek boyutlu ölçeğin genel güvenilirliği IBM SPSS 21.0 yazılımı kullanılarak hesaplanmıştır. Cronbach’s alfa güvenilirlik katsayısı (α) 0.92’dir ($\alpha > 0.60$). İfadelere ait güvenilirlik katsayıları (α) 0.912-0.920 arasında değişmektedir. Bu katsayı ölçeğin oldukça yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Hair vd., 2010; Nunnally ve Bernstein, 1994).

3.4. Bulgular

Bu bölümde; araştırmanın hipotezleri, yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgu ve sonuçlar ayrıntılı bir şekilde ortaya konulmaktadır.

3.4.1. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar katılımcı bütçeleme hakkında bilgi sahibi olmaya göre farklılık göstermektedir.

H2: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar belediyelerdeki alt yapıya göre farklılık göstermektedir.

H3: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar stratejik planın katılımcı yöntemle hazırlanmasına göre farklılık göstermektedir.

H4: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar merkezi denetime göre farklılık göstermektedir.

H5: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H6: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar göreve gelme şekline göre farklılık göstermektedir.

H7: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar belediyelere göre farklılık göstermektedir.

H8: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar yaşa göre farklılık göstermektedir.

H9: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

3.4.2. Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Verilerin dağılımını belirlemek için tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Test sonucunda verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Veriler normal dağıldığı ve varyanslar da homojen olduğu için araştırmanın **H1, H2, H3, H4, H5 ve H6**, hipotezleri tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile sınanmıştır.

Tablo 2. Çalışanların Katılımcı Bütçe Uygulamasına (KBU) Yönelik Algıların Katılımcı Bütçe Hakkında Bilgi Sahibi Olma, Belediyelerdeki Alt Yapı, Katılımcı Stratejik Plan, Merkezi Denetim, Yaş ve Eğitim Durumlarına Göre İncelenmesine Yönelik Tek yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı farklılık
Bilgi Sahibi Olmak	Gruplar arası	2,227	2	1,114,188	5,915	,004	Test sonucu anlamlıdır.
	Grup içi	16,755	89				
	Toplam	18,982	91				
Belediyelerde Alt Yapı	Gruplar arası	,658	2	,329,206	1,598	,208	Test sonucu anlamlı değildir.
	Grup içi	18,324	89				
	Toplam	18,982	91				
Katılımcı Stratejik Plan	Gruplar arası	1,627	2	,814,195	4,172	,019	Test sonucu anlamlıdır.
	Grup içi	17,355	89				
	Toplam	18,982	91				
Merkezi Denetim	Gruplar arası	1,091	2	,546,201	2,714	,072	Test sonucu anlamlı değildir.
	Grup içi	17,890	89				
	Toplam	18,982	91				
Yaş	Gruplar arası	0.66	3	,22,21	1,06	,37	Test sonucu anlamlı değildir.
	Grup içi	18.32	88				
	Toplam	18.98	91				
Eğitim Durumu	Gruplar arası	1.38	3	,46,20	2,30	,08*	Lisansüstü ile önlisans ve lisans arasında
	Grup içi	17.60	88				
	Toplam	18.98	91				

H1: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar katılımcı bütçeleme hakkında bilgi sahibi olmaya göre farklılık göstermektedir.

Analiz sonucunda, H1 araştırma hipotezinde belirtildiği üzere, katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algıların katılımcı bütçeleme hakkında bilgi sahibi olmak açısından istatistiksel olarak pozitif ve anlamlı derecede bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$). Yapılan bu incelemede yöneticilerin katılımcı bütçeleme hakkında bilgi sahibi olmaları katılımcı bütçelemenin belediyelerde uygulanmasını destekledikleri, bu konu hakkında bilgi sahibi olmayanlara kıyasla daha istekli oldukları sonucuna varılmaktadır. Öte yandan araştırma kapsamındaki iki belediyenin çapraz tablo analizinde de Çanakkale Belediyesi katılımcıların %90'ı bu uygulama hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmekte iken, Bandırma Belediyesi'nde bu oran %63 civarındadır. Nitekim araştırmanın yapıldığı Çanakkale Belediyesi'nde

2007 yılından beri katılımcı bütçelemeye yönelik uygulamaların devam ettiği görülmekte olup, 2007 yılından beri hem belediyeye ait stratejik planların hem de belediye bütçelerini katılımcı yollarla hazırladıkları görülmüştür. Bu açıdan H1 hipotezi %95 güven aralığında katılımcı bütçeleme hakkında bilgi sahibi olmak değişkeni açısından ($p=0.004$) desteklenmiştir.

H2: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar belediyelerdeki alt yapıya göre farklılık göstermektedir.

Analiz sonucunda, katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar katılımcı bütçeleme için belediye alt yapısının yeterliliği açısından istatistiksel olarak anlamlı derecede bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Yöneticilerin katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algıları ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları incelenmiştir. Bu açıdan H2 hipotezi %95 güven aralığında “katılımcı bütçeleme için belediyelerde alt yapı” değişkeni açısından ($p=0.208$) desteklenmemiştir.

H3: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar stratejik planın katılımcı yöntemle hazırlanmasına göre farklılık göstermektedir.

Analiz sonucunda, H3 araştırma hipotezinde belirtildiği üzere, katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algıların stratejik planın katılımcı yöntemle hazırlanmasına göre farklılık gösterdiği saptanmıştır ($p<0.05$). Çıkan sonuçlar ışığında belediyelerde katılımcı bütçelemenin uygulanabilmesi için belediyenin stratejik planının da katılımcı yöntemlerle hazırlanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda stratejik planlamanın katılımcı yollarla vatandaş ile birlikte hazırlanması katılımcı bütçelemenin uygulanabilirliğini artırdığı söylenebilir. Bu açıdan H3 hipotezi %95 güven aralığında katılımcı stratejik plan değişkeni açısından ($p=0.019$) desteklenmiştir.

H4: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar merkezi denetime göre farklılık göstermektedir.

Analiz sonucunda, H4 araştırma hipotezinde belirtildiği üzere, katılımcı bütçeleme uygulaması ile merkezi denetim arasında negatif bir ilişkinin olduğu konusunda istatistiksel olarak anlamlı derecede bir farklılık saptanmıştır ($p<0.10$). Yöneticilerin katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algıları ile ilgili anket sorularına verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları incelenmesi sonucunda, araştırmaya katılan belediye yöneticileri katılımcı bütçelemenin uygulanması durumunda merkezi denetime ihtiyacın azalacağı konusunda yüksek oranda ortak görüş bildirmişlerdir. Belediye yöneticilerinin bu konudaki düşüncelerinin sebepleri arasında katılımcı bütçeleme ile halkın harcama önceliklerini belirlerken doğrudan sürece katılımı özellikle denetimi azaltacağı yönünde bir algıya sahip olmalarına neden olmuştur. Bu açıdan H4 hipotezi %90 güven aralığında merkezi denetim değişkeni açısından ($p=0.072$) desteklenmiştir.

H5: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar yaşa göre farklılık göstermektedir.

Analiz sonucunda, katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar yaş açısından istatistiksel olarak anlamlı derecede bir farklılık saptanmamıştır ($p=0.37$). Bu açıdan H5 hipotezi %95 güven aralığında yaş değişkeni açısından ($p>0.05$) desteklenmemiştir.

H6: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir.

Analiz sonucunda, H6 araştırma hipotezinde belirtildiği üzere, katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar eğitim durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı derecede bir farklılık saptandığı gözlenmiştir ($p<0.10$). Yapılan bu incelemenin sonucunda genel olarak eğitim düzeyi yüksek olan yöneticilerin katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılarının eğitim düzeyi düşük olan yöneticilere göre daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu açıdan H6 hipotezi %90 güven aralığında eğitim düzeyi değişkeni açısından ($p=0.083$) desteklenmiştir.

3.4.3. Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Bağımsız değişkenlerden iki alt kategoriye sahip olan değişkenler bağımsız örneklem t testleri ile analiz edilmiştir. Test sonucunda verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Veriler normal dağıldığı ve varyanslar da homojen olduğu için araştırmanın H7, H8 ve H9 hipotezlerine ait analiz sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Çalışanların Katılımcı Bütçe Uygulamasına (KBU) Yönelik Algıların Belediyeler, Cinsiyet ve Göreve Gelme Açısından İncelenmesine Yönelik t-testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Belediye-Cinsiyet Göreve Gelme Şekli		n	\bar{X}	S	Sd	t	p
Katılımcı Bütçe Uygulaması	H7 - Belediye	Bandırma	43	3.80	.49	90	-1.98	0.05*
		Çanakkale	49	3.99	.41			
Katılımcı Bütçe Uygulaması	H8 - Cinsiyet	Erkek	72	3.88	.49	90	-0.79	0.43
		Kadın	20	3.97	.32			
Katılımcı Bütçe Uygulaması	H9 - Göreve Gelme Şekli	Seçilmiş	57	3.95	.46	90	1.32	0.19
		Atanmış	35	3.82	.45			

H7: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar belediyelere göre farklılık göstermektedir.

H7 hipotezini test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testinden faydalanılmıştır. Analiz sonucunda katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar iki belediye arasında değişiklik göstermiş ve istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p=0.051$). Yöneticilerin belediye türüne göre katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algıları ile ilgili anket sorularına verdikleri yanıtların aritmetik ortalamaları sonucunda, belediye türü açısından Çanakkale Belediyesi'ndeki katılımcıların ($\bar{X}= 3.99$, $S= .41$) Bandırma Belediyesi'ndeki katılımcılara göre ($\bar{X}= 3.80$, $S= .49$) daha yüksek düzeyde katılımcı bütçe uygulaması algısına sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir. H7 hipotezi %90 güven aralığında katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar belediye türü ($p<0.10$) açısından desteklenmiştir.

H8: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

Verilen dağılımını belirlemek için tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Test sonucunda verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir ($K-Z = 1.12$, $p = 0.16$; $p > 0.05$). Veriler normal dağıldığı için araştırmanın H8 hipotezi bağımsız örneklem t testi ile sınanmıştır. Analiz sonucunda katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0.43$). H8 hipotezi %95 güven aralığında katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar Cinsiyet açısından ($p > 0.05$) desteklenmemiştir.

H9: Katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılar göreve gelme şekline göre farklılık göstermektedir.

H9 hipotezini test etmek amacıyla bağımsız örneklem t-testinden faydalanılmıştır. Analiz sonucunda katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar göreve gelme şekline göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p=0.19$). H9 hipotezi %95 güven aralığında katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılar Göreve Gelme Şekli açısından ($p > 0.05$) desteklenmemiştir.

3.4.4. Hipotezlerin Genel Sonuçları

Çalışma kapsamında yöneticilerin katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algılarını ölçmek için araştırmacı tarafından geliştirilen 23 ifadeli “Belediye Yöneticileri İçin Katılımcı Bütçeleme Ölçeği” kullanılarak test edilen bu çalışmada, ölçek ışığında belirlenen hipotezlerden iki hipotezin %95, üç hipotezin ise %90 güven aralığında desteklendiği, dört hipotezin ise desteklenmediği sonucu elde edilmiştir. Aşağıda Tablo 4’te hipotez sonuçlarının genel görünümüne yer verilmiştir.

Tablo 4. Hipotez Sonuçlarının Genel Görünümü

Hipotezler	Standardize Edilmiş	SONUÇ
H1	0,004	Desteklendi
H2	0,208	Desteklenmedi
H3	0,019	Desteklendi
H4	0,072	%90 güven aralığında desteklendi
H5	0,37	Desteklenmedi
H6	0,083	%90 güven aralığında desteklendi
H7	0,051	%90 güven aralığında desteklendi
H8	0,43	Desteklenmedi
H9	0,19	Desteklenmedi

Tablo 4’te görüldüğü üzere %95 güven aralığında iki hipotezin (H1, H3) desteklendiği, %90 güven aralığında ise üç hipotezin (H4, H6 ve H7) desteklendiği görülmektedir. Dolayısıyla araştırmada öne sürülen toplamda dokuz hipotezden beş hipotez kabul edilirken, dört hipotez (H2, H5, H8 ve H9) desteklenmeyerek reddedilmiştir.

4. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada, demokratik anlamda yerel düzeyde katılımın en önemli sorumluları olarak görülen atanmış ve seçilmiş yöneticilerin katılımcı bütçe uygulamasına yönelik algıları belirlenmiş ve bu algılar üzerinde etkili olan sosyo-demografik değişkenlerin etkileri tespit edilmiştir.

Ulusal düzeyde başarılı bir demokrasiden söz edebilmek için demokrasinin yerel düzeyde başarılı bir şekilde hayata geçirilebilmesi gerekmektedir. Yerel demokrasinin oluşması ve yaşaması için yerel yönetim birimleri geliştirilerek gerekli altyapı ve ortam sağlanmalıdır. Yerel yönetimlerin demokratikleşmesi için ise, öncelikle yönetilen bireyler kadar yönetenlerin de demokratikleşmesi gereklidir. Çoğu konuda olduğu gibi demokratikleşmenin özünde de nitelikli eğitim uygulamaları yatmaktadır.

Türkiye’de merkezi yönetimin mali kaynakları elinde toplaması sebebiyle merkezîyetçi bir sistem hâkimdir. Bu sistem merkezi yönetimi yerel yönetimlerin üzerinde egemen bir yapıya büründürmektedir. Ayrıca bu hâkimiyet merkezi yönetim tarafından yerel yönetimleri etkilemede bir araç olarak da kullanılmaktadır. Merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki mali etkisi yerel düzeyde demokrasinin gelişimini de olumsuz etkileyebilmektedir.

Katılımcı bütçeleme ile kamuya tahsis edilen kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılması amaçlanmaktadır. İyi yönetim ilkeleri gereği demokratik katılımın sağlanmasında temel sorumluluk, ister seçilmiş isterse atanmış olsun, yöneticilere düşmektedir. Bu bakımdan yöneticilerin tutum ve davranışları katılımcı bütçeleme uygulamalarında da önemli hale gelmektedir.

Çalışmada kapsamında yapılan incelemede, Türkiye’de katılımcılıkla ilgili gerekli yasal düzenlemelerin mevcut olduğu görülmüştür. Ancak, belediyeler bu hususta yasaların gerekliliklerini yeterince yerine getirmemektedirler. Yerel yönetimlerin halka en yakın kamu kurumları olması nedeniyle kentsel aidiyet bilincinin gelişmesi için katılımcılığa önem verilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, belediye yönetimine halkın katılımının en azından yasalarda öngörüldüğü biçimde bile sağlanması, katılımcı bütçelemenin geleceği içinde son derece önemlidir.

Katılımcı bütçeleme elbette tek başına tüm sorunların kesin çözümü değildir. Ayrıca, katılımcı bütçelemeyi sihirli bir değnek olarak görmekte tam olarak hayali bir tutum olacaktır. Katılımcı bütçeleme; gerekli hukuki alt yapının kurulması, yöneticilerin ve halkın isteklikleri ve demokrasi kültürünü benimsemiş bir yönetim anlayışının varlığı halinde başarılı olabilir. Bu koşullar sağlandıktan sonra, gelişen bilişim teknolojilerinin etkili bir biçimde kullanılmasıyla istenilen sonuçlara daha kolay ulaşılabilir. Türkiye özelinde de kamu yönetiminde elektronik devlet uygulamalarının yaygınlaşması, belediyelerde katılımcı bütçeleme uygulamalarını daha da kolaylaştıracaktır.

Analiz sonuçlarına göre Çanakkale Belediyesi’ndeki yöneticilerin katılımcı bütçeleme uygulamasına yönelik algılarının Bandırma Belediyesi’ndeki yöneticilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu anlamlı farklılık, ulusal ve uluslararası literatüre katkı bağlamında, bu araştırmanın en önemli çıktısıdır.

Bu araştırma kapsamında oluşturulan “Belediyelerde katılımcı bütçeleme uygulaması ölçeğinin” büyükşehir belediyelerindeki yöneticilerin tutum ve algılarının ölçülmesinde de kullanılmasında fayda vardır. Ayrıca çalışmada kullanılan anket katılımcı bütçeleme konusunda yerel yöneticilerin algısını

ölçmek amacıyla düzenlenmiştir. Eğer anket sorularında gerekli düzenlemeler yapılırsa merkezi yönetimdeki kurum ve kuruluşlara ya da merkezi yönetim için seçilmiş veya atanmış kamu yöneticileri üzerinde de uygulanabilir. Öte yandan bu araştırmaya iki belediye dâhil edilmiş ve katılımcı sayısı sınırlı düzeyde kalmıştır. Gelecekte yapılacak olan araştırmalarda daha fazla belediye ve daha fazla seçilmiş ve atanmış belediye yöneticisi araştırma kapsamına alınabilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğulları, M. A. (1986) “Halk ya da Ulus Egemenliğinin Kurumsal Temelleri Üzerine Birkaç Düşünce”, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgileri Dergisi 41 (1), 131-152.
- Bilge, S. (2010) “Bütçelemeye Yeni Bir Yaklaşım: Katılımcı Bütçeleme”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, Cilt: 47, Sayı: 542.
- Cabennes, Y. (2004) “Participatory Budgeting: A Significant Contribution To Participatory Democracy”, Environment and Urbanization, Cilt: 16, No: 1, 27–46.
- Communities and Local Government Eland House (2008) “Participatory Budgeting: A Draft National Strategy Giving More People a Say in Local Spending Consultation”, Department for Communities and Local Government, March, 8.
- Çetinkaya, Ö. ve Korlu, R. K. (2012) “Yerel Demokrasinin Sağlanmasında Katılımcılık Süreci ve Kent Konseylerinin Rolü”, Maliye Dergisi, Sayı 163, 95-116.
- Demirkaya, D. (2010) “Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme: Türkiye Modeli”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dülger, C. ve Moğol T. (2008) “Kamu Harcama Sürecinde Yeni Bir Anlayış: Katılımcı Bütçeleme Sistemi ve Bütçe Matrisi Uygulaması”, Yaklaşım Dergisi, Cilt: 16, Sayı: 188, 224–231.
- Dülger, C. (2013) “Bölgesel Kalkınmada Yeni Bir Anlayış “Pb Unit” Yaklaşımı. Pb Unit” Yaklaşımı Uygulama Sonuçlarının Yerel Katılımın Sağlanmasında Mali Saydamlık Açısından Değerlendirilmesi”, Konya Ovası Projesi I. Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, Konya: Sempozyum Kitabı.
- Ergen, Z. (2012) “Yönetimden Yönetişime: Katılımcı Bütçeleme Modeli”, Maliye Dergisi, Sayı 163, 322-332.
- Hair, J. F., Black, W. C, Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010) “Multivariate Data Analysis”, 7th Edition, Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Goldfrank, B. (2006) “Lessons From Latin American Experience in Participatory Budgeting”, Presented at the Latin American Studies Association Meeting San Juan, Puerto Rico.
- Nunnally, J. C. and Benstein, I. H. (1994) “Psychometric Theory”, Newyork, NY: Mc-Graw Hill.

- Özen, A. ve Yontar, İ. G. (2009) “Katılımcı Demokrasi Anlayışında Bütçeleme”, Maliye Dergisi, No: 156, 280–293.
- Sabuktay, A. (2009) “Yönetişim, Demokrasi ve Yerel Seçimler”, Memleket Siyaset Yönetim, Cilt: 4, Sayı: 9, 72-86.
- Sakınç, S. ve Bursalıoğlu, S. A. (2014) “Bütçelemede Demokratik Bir Değişim: Katılımcı Bütçeleme”, Elektronik Journal of Vocational Collage, Cilt: 4, Sayı: 1, 1-10.
- Smith, G., (2005) “Beyond the Ballot : 57 Democratic Innovations from All Over the World”, Power Inquiry, London.
- Souza, C. (2001) “Participatory Budgeting in Brazilian Cities: Limits And Possibilities in Building Democratic Institutions”, Envoirment And Urbinization, Vol. 13, Sao Poulo.
- TEPAV, (2007) “İyi Yönetişim İçin Örnek Bir Model: Katılımcı Bütçeleme”, Yönetişim Etütleri Programı, Ankara.
- Türkiye Belediyeler Birliği, (2013) “e-belediyecilik Hizmetlerde Kalite ve Hızı Artırıyor”, İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı 783, 3-91.
- UN-HABİTAT, (2004) “72 Frequently Asked Questions About Participatory Budgeting”, Urban Governanve Toolkit Series, 5-86.
- Yalçın, A. Z. (2015) “Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme”, Yönetim ve Ekonomi Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 2, 311-329.
- Yılmaz, H., Emil, F. ve Kerimoğlu B. (2012) “Yerel Yönetimler Maliyesi”, Ankara: Hermes Ofset Baskı.
- Wampler, B. (2000) “A Guide to Participatory Budgeting”, International Budget Partnership, 1-30.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikirini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Erkan DAĞLI Doç. Dr. Musa GÖK
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Erkan DAĞLI Doç. Dr. Musa GÖK
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlenmek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Erkan DAĞLI Doç. Dr. Musa GÖK
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Erkan DAĞLI Doç. Dr. Musa GÖK
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Erkan DAĞLI Doç. Dr. Musa GÖK

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Teşekkür: -

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no financial support.

Acknowledgement: -
